

АНАЛІТИЧНА НОТАТКА
щодо прийняття закону про зменшення ПДВ до 14%
законопроект № 3656 від 15.06.2020
http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=69140

1. Стан справ

Станом на 25.12.2020 закон "Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо ставки податку на додану вартість з операцій з постачання окремих видів сільськогосподарської продукції" прийнятий Верховною Радою України, однак ні головою Верховної Ради України, ні Президентом поки що не підписаний. Стан підписання можна відслідковувати [за посиланням](#).

Закон вступить в дію після його підписання і опублікування. Зміна режиму оподаткування відбудеться з першого числа місяця, наступного за місяцем опублікування закону.

2. Зміст змін

Ставка оподаткування ПДВ 14% встановлюється для:

а) постачання (продажу) в Україні та
б) ввезення в Україну продукції (4-значні цифри – це код УКТЗЕД):

- живі тварини: ВРХ (0102), свині (0103), вівці (0104 10)
(за виключенням ввезення чистопородних племінних тварин, яке звільнене від оподаткування)
- молоко незбиране (0401)
- зернові: пшениця (1001), жито (1002), ячмінь (1003), овес (1004), кукурудза (1005)
- бобові: соя (1204)
- олійні: свиріпа і ріпак (1205), соняшник (1206 00), льон (1204 00), інші олійні, які поіменно не представлені (1207)
- овочі: цукрові буряки (1212 91)

Для іншої сільськогосподарської продукції діють старі ставки 20%, у тому числі на м'ясо ВРХ, свинину, баранину, птицю, субпродукти та продукти їх переробки (0201), рибу (0301), картоплю, всі інші бобові окрім сої, рис, сорго, гречку, горіхи, просо, інші зернові, всі продукти переробки рослинницької продукції.

3. Введення змін в дію

З першого числа місяця, наступного за тим, в якому був опублікований закон, постачальники зазначеної продукції (за кодами) сплачують не 20%, а 14 % ПДВ.

На перехідному етапі (одразу після початку дії змін) ПДВ сплачується за попередньою ставкою 20% у випадках:

- якщо оплата за товар, проданий в Україні, була отримана до початку місяця, в якому ставка складає 14% (сам товар може бути поставлений і під час дії ставки 14%)
- при коригуванні податкових накладних, якщо повертається продукція або отриманий за неї аванс, які були здійснені до початку місяця, в якому ставка складає 14% (товар був проданий, коли діяла ставка 20%)
- при коригуванні податкових накладних, якщо продукція була поставлена до початку місяця, в якому ставка складає 14%, а її договірна вартість потім була змінена

4. Формування податкового кредиту

Правила нарахування податкового кредиту даним законом не змінюються і відбуваються відповідно до статті 198.3 Податкового кодексу України. Там сказано, що податковий кредит визначається виходячи з договірної вартості товарів/послуг та складається із сум податків, нарахованих (сплачених) платником податку за ставкою, встановленою пунктом 193.1 Податкового кодексу України (підпункт "а" цієї статті вводить ставку 20%, підпункт "г" – 14%).

Єдина зауваження щодо формування податкового кредиту на перехідному етапі полягає у тому, що при перепродажі товарів під час дії ставки 14%, зберігається кредит за ставкою 20%, якщо продукція була придбана до зміни ставки ПДВ.

5. Проблемні питання

Правила формування податкового кредиту у разі введення ставки ПДВ 14% на даному етапі не мають чіткого законодавчого визначення ні на рівні тексту Податкового кодексу, ні на рівні Перехідних положень до щойно прийнятого закону.

На основі тексту статті 198.3 Податкового кодексу України правила формування податкового кредиту можуть трактуватися по-різному у випадку виробництва продукції за товарними позиціями, для яких діє ставка ПДВ 14%, і використання такої продукції як сировини для виробництва продуктів з доданою вартістю.

Стаття 4.1.4 Податкового кодексу України запроваджує принцип презумпції правити суб'єкта господарювання у випадках, коли законодавство може трактуватися неоднозначно. Тож бізнесу варто трактувати законодавство на свою користь наступним чином:

Виробництво продукції, для якої встановлена ставка 14%.

В загальному випадку текст статті 198.3 надає виробникам сільськогосподарської продукції право нараховувати податковий кредит за придбаними товарами/послугами за ставкою 20%. При цьому у фразі "податковий кредит визначається виходячи з договірної вартості товарів/послуг та складається із сум податків, нарахованих (сплачених) платником податку..." варто ставити наголос на слові "сплачених".

За таких обставин виробники товарів, для яких діє знижена ставка ПДВ, зможуть отримувати ще й більший податковий кредит у порівнянні з ситуацією, коли ставки ПДВ на вході і виході мали б однакове значення.

Виробництво продукції з доданою вартістю

Переробники продукції, для яких знижено ставку ПДВ мають ставити наголос на слові "нарахованих" у фразі "податковий кредит визначається виходячи з договірної вартості товарів/послуг та складається із сум податків, **нарахованих** (сплачених) платником податку...". Оскільки якщо вони формуватимуть свій кредит на основі сум ПДВ, які сплатив постачальник сировини, то сума їх власного ПДВ зросте за рахунок зниження суми податкового кредиту.

Отже, переробники сировини мають наполягати на тому, щоб формувати свій кредит на рівні 20% від ціни поставленої сировини без ПДВ. У цьому випадку умови їх оподаткування не погіршаться.

Внутрішня переробка

У випадку внутрішньої переробки сировини, на яку ставка ПДВ знижена, змін в оподаткуванні не відбудеться. І на придбані і на поставлені товари/послуги діятиме ставка 20%.

Все залежить від конкретних умов виробництва, але продаж сировини для підприємства тепер може виявитися більш вигідним, аніж її переробка.

Експорт

Оскільки згідно статті 195.1.1. вивезення товарів за межі митної території України оподатковується за нульовою ставкою, сума повернення ПДВ визначається сформованим податковим кредитом.

У разі, коли продукція експортується сільгоспвиробником самостійно, податковий кредит складається із сум, **сплачених** виробником при закупівлі товарів/послуг – тут так само варто ставити наголос на слові "сплачених". В такому випадку сума повернення нараховуватиметься, виходячи із ставки 20%.

У разі, коли продукція експортується трейдером, у нього немає жодних підстав для використання ставки 20%. Відшкодування трейдерам здійснюватиметься за ставкою 14%.

Оскільки трейдери керуються світовими цінами, вони спробують перекласти власні втрати на плечі товаровиробника, що може привести до зниження ціни на зазначені товарні позиції на внутрішньому ринку. Ситуація буде залежати від ступню монополізації відповідних ринків трейдерами і покращуватиметься при зростанні частки сільгоспвиробників, які самі експортують продукцію.

6. Загальний висновок

Зміна ставки ПДВ на окремі товарні позиції:

- однозначно покращує становище виробника відповідної продукції (більше при кредиті за ставкою 20%, менше – за ставкою 14%), хоча монополія трейдерів може привести до зниження ціни і виграш буде не таким значним
- не сильно впливає на трейдерів, які отримують відшкодування в меншому розмірі, однак за рахунок монопольного становища зможуть перекласти втрати на плечі виробника
- не вплине на становище переробника, якщо кредит нараховуватиметься за ставкою 20%, і суттєво погіршить умови виробництва продуктів переробки та перекриє кисень розвитку виробництва з доданою вартістю у разі, якщо кредит нараховуватиметься за ставкою 14%, хоча зниження ціни сировини за рахунок тиску трейдерів здатний для них також знизить вартість вхідної сировини

7. Рекомендації

1) наполягати на трактуванні фрази "податковий кредит визначається виходячи з договірної вартості товарів/послуг та складається із сум податків, нарахованих (**сплачених**) платником податку..." з наголосом на слові "сплачених" та нараховувати собі кредит за ставкою 20% з огляду на норми статті 4.1.4. Податкового кодексу України

2) розвивати власний експорт, у тому числі на умовах кооперації